

ता तै ध्ये मर्कतो मर्कानि 6, 5. 6, 7, 5. समिध 4, 33, 5. रथ 9, 88, 2. Vgl. त-
ता°, पिता°, माता° und P. 4, 2, 36 nebst Vārt. — 2) m. a) Büffel H. 1282.
Vgl. मर्कष. — b) Glanz, Licht (तेजस्) H. an. 2, 600. MED. h. 7; vgl. 3.
मर्कम्. — 3) f. घा a) *Kuh* ÇABDAR. im ÇKDr. H. 1263, v. l.; vgl. मार्का.
— b) *Ichnocarpus frutescens* R. Br. (गोपवल्ली) ÇABDAK. im ÇKDr.

मर्क m. 1) ein ausgezeichnete Mann. — 2) Schildkröte. — 3) Bein.
Vishnu's ÇABDARTHAK. bei WILSON.

मर्क m. ein sich weit verbreitender Wohlgeruch GAṬADH. im ÇKDr.

मर्कता (von 2. मर्क) f. Grösse KūND. UP. 7, 6, 1.

मर्ककथ (मर्क + कथ) adj. von Grossen erwähnt, im Munde grosser
Männer lebend Buḡ. P. 9, 7, 20. मर्कसु कथा यस्य सः Schol.

मर्कत्तेत्र (मर्क + तेत्र) adj. ein grosses Gebiet einnehmend WEBER,
Nax. I, 309.

मर्कत्तव (मर्क + तव) n. das Princip Mahant, der Intellect: मर्क-
तत्त्वादिर्कुर्यादादकृतं व्यजायत Buḡ. P. 3, 3, 29. 27. SIDDHĀNTAÇ. 3, 1.
WEBER, RĀMAT. UP. 333. Nur an der ersten Stelle nothwendig comp.
— Vgl. मर्कतव.

मर्कत् (compar. von मर्क) 1) adj. grösser, stärker: सर्वदेवेशमीश-
रम्। घणीयासमणुप्यथ वृक्षश्च मर्कत्तम् MBh. 7, 94, 52. स्वैतासाक्षात्ति-
मुद्वाह्य विगृह्णीयान्मर्कत्तम् Spr. 3383. दुःख Brāhman. 1, 18. दुःखं सर्व-
मर्कत्तम् Spr. 4237. ततः कृतं दशरथैर्मर्कत्प्रियं मर्कत्तं चापि ततो मम
प्रियम् R. 4, 44, 128. überaus gross, — mächtig, — stark: जलवर्ष Anā. 8,
4. शराल MBh. 3, 672. तमम् KATHAS. 23, 134. मर्कत्तरेण रथ्यते शीलेनैव
कुलस्त्रियः überaus edel 36, 7; vgl. 29, 196. — 2) m. a) Aeltester, der
Angesehenste, Oberhaupt: ग्रामघोपमर्कत्तराः R. 2, 83, 15. स्वजाति°
MRĀK. 160, 1. 8. fem.: रानसीनां मर्कत्तरा R. 6, 22, 12. मर्कत्त = ग्रामकूट
Dorfältester Hār. 131. Trik. 2, 10, 1. ein Çūdra ÇKDr. und WILSON nach
derselben Aut. (nach dem Ind. zum Trik. beginnt mit ग्रामकूट ein neuer
Artikel). = दलाढक H. an. 4, 16. MED. k. 192. fg. — b) Höfling, Käm-
merling KATHAS. 3, 34. 16, 94. 97. 99. 104. 31, 52. 54. 39, 210. — c) N. pr.
eines Sohnes des Kaçjapa (Kaçjapa ed. Bomb.) MBh. 3, 14, 164. — 3)
f. eine best. Form der buddhistischen Göttin Tārā: °तारासाधन SĪ-
DHANAMĀLĀNTA 34. — Hierher wohl Mo-ho-ta-lo in Vie de HIOUEN-
TUSANG 260; die chinesische Uebersetzung Ta-kouan giebt St. JULIEN
durch *conducteur officiel*, WASSILJEW durch *hoher Beamter* wieder.

मर्कत्तक m. = मर्कत्त 2, b. KATHAS. 32, 18.

मर्कता (von मर्क) f. Grösse, hohe Stellung: तत्संबन्ध° KATHAS. 23, 294.

मर्कव (wie eben) n. Grösse, = मर्क Nir. 11, 37. Bhāṣya. 37. तरंग-
स्य HALĀJ. 3, 31. रन्ध्रस्य Kām. NITIS. 13, 15. मर्कभारतस्य grosser Um-
fang MBh. 1, 266. बलस्य Grösse, Stärke Nir. 10, 10. स्त्रैरस्य MĀLAV. 32,
10. रोगस्य Heftigkeit Suçr. 4, 268, 8. 291, 20. Grösse so v. a. hohe Stel-
lung, hohes Ansehen: शूद्रा अपि मर्कवमोयात् R. 4, 1, 96. 63, 19. यज्ञाधा-
ता मर्कवस्य Spr. 388. 862. 1030. 2141. 4870. VARĀH. BRU. S. 5, 36. RĀGA-
TAR. 2, 46. Buḡ. P. 4, 16, 30. 3, 3, 14.

मर्कसेन (मर्क + सेना) m. N. pr. eines Fürsten VP. 463, N. 16.

मर्कदावास (मर्क + वा) m. eine grosse —, geräumige Wohnung
R. 1, 12, 11.

मर्कदाशा (मर्क + 2. दाशा) f. eine grosse Erwartung: °पूर्णमानस

DAÇAK. 23, 1 v. u.

मर्कदुण (मर्क + गुण) adj. die Vorzüge grosser Männer besitzend
(मर्कसु गुणा यस्य सः Schol.); davon nom. abstr. °त्व Buḡ. P. 4, 18, 19.

मर्कदिल n. der Luftraum ÇABDARTHAK. bei WILSON. — Vgl. die rich-
tige Form मर्काविल.

मर्कदय (मर्क + भय) n. grosse Gefahr, — Noth: प्रदुद्राव मर्कदयात्
(रणे भयात् ed. Bomb.) MBh. 6, 4564. गर्भजन्मजरामरणसंसारमर्कदयात्सं-
तारयति WEBER, RĀMAT. UP. 333. — Vgl. मर्काभय.

मर्क (मर्क + 1. भू) gross —, voll werden: प्रथमं कलाभवद्वार्धमथो
हिमदीधितिर्मर्कदभूदितः Çiç. 9, 29.

मर्क्युमन् N. pr. eines Tirtha, nach Andern Bez. der Sonne;
loc. °युमि MBh. 1, 804. °युमि तीर्थविशेष इति प्राञ्चः। मर्क्युमि सूर्ये
तत्समीपे। युमानित्यत्र मनिच श्रादिलोप घर्षः NILAK.

मर्कदत् adj. mit dem Worte मर्कत् verbunden AIR. BR. 3, 18.

मर्कदाहणी (मर्क + वा) f. eine best. Pflanze, = मर्कदवाहणी RĀ-
ĀN. im ÇKDr. u. dem letzten Worte.

मर्कदतिक्रम (मर्क + व्य) m. ein grosses Vergehen Buḡ. P. 9, 8, 11.

मर्कन् n. Grösse, Reichlichkeit, Macht; nur instr. sg. und ein Mal pl.:
auch adverbial mächtig, gewaltig: मर्कन् रायः RV. 5, 33, 10. नृणांस्य 2,
12, 1. दत्तस्य 3, 62, 17. परि मर्कन् रज्जोति दीपथः 5, 73, 3. 84, 1. 87, 2. यस्य
दिवमर्ति मर्कन् पृथिव्याः पुरुमायस्य रिश्चि मर्कत्वम् 6, 21, 2. 24, 3. 66, 5.
स मर्कन् विश्वा उरितानि साह्वान् 7, 12, 2. 18, 8. 1, 33, 1. 72, 9. 164, 25.
166, 11. 174, 4. 2, 3, 2. 28, 1. 33, 2. 8, 3, 6. 10, 33, 7. VĀLAKH. 7, 2. घृभि त्रि-
पृष्ठैः सर्वेणु सेमिर्दे मुणिप्रा मर्कभिः पृणधम् füllet euch tüchtig an RV.
7, 37, 1. — Vgl. 3. मर्क, मर्कत्, 3. मर्कस्, मर्का, 2. मर्हि u. s. w.

मर्कनीय (von 1. मर्क) adj. rühmenswerth, preiswürdig Spr. 840. °मू-
र्ति 3310. °कीर्ति RĀGH. 2, 25. °शासन 3, 69.

मर्कत् (vgl. 3. मर्क, 2. मर्क, मर्कन्, मर्का u. s. w.) UṆĀDIS. 2, 84. 1) adj.
मर्कान्, मर्कान्तम्, मर्कता, मर्कतो, मर्कान्तम्, मर्कतम् (acc. pl.) P. 6, 4. 10.
Vop. 3, 87. 148. st. des acc. masc. मर्कान्तम् im Epos aus metrischen
Rücksichten nicht selten die neutrale Form मर्कत्, z. B. मर्कदधानम्
MBh. 3, 2786. 11025. 16021. सुमर्कदधानम् 16236. मर्कद्वर्मम् 13, 3213. वि-
जयं चात्मनो मर्कत् 7, 5650. कृत्वा वंशमिमं मर्कत् HARIV. 3190. दोषमाव-
कृते मर्कत् R. 6, 33, 30. सागरं सुमर्कदङ्गा 34, 14. ग्रन्थम् Muir, ST. 4, 417. f.
मर्कती gaṇa गौरादि zu P. 4, 1, 41. Nur als substantivirtes Adjectiv er-
scheint मर्कत् am Anfange eines Compositum; in attributivem und adver-
bialem Verhältniss (vor Adjectiven) wird मर्का gebraucht; die wenigen
Ausnahmen (wie मर्कत्तेत्र, मर्कदावास, मर्कदय) haben wir besonders auf-
geführt. Gross, magnus (im Raume, in der Zeit, der Zahl, der Menge, dem
Grade nach); auch so v. a. erwachsen; = वृकत्, पृथु u. s. w. AK. 3, 2, 10. 3, 4,
25, 191. H. 1430. an. 2, 185. MED. I. 141. HALĀJ. 4, 14. नमो मर्क्यो नमो
घर्भकभ्यः RV. 1, 27, 13. 102, 10. शत्रून्भि व्याम मर्कतो मन्यमानान् 178, 5.
7, 98, 4. मर्कान्मर्कीभिर्ब्रूतिभिः सरण्यम् 3, 1, 19. मर्कौ घनि मर्कष वृक्षेभिः
46, 2. वध 4, 18, 7. प्रथम् 22, 3. 33, 1. देव 5, 1, 2. ÇAT. BR. 6, 1, 2, 16. ÇĀNKH.
BR. 2, 9. 6, 6. 9. सौभग RV. 5, 28, 3. 39, 4. रण 6, 31, 5. वृत्रतृष 34, 5. पि-
तृ 7, 32, 3. धन 8, 37, 9. रज्जोति 10, 111, 2. 73, 9. AV. 3, 6, 3. — प्राणभृत्
ein grosses Thier M. 8, 296. वृत् Hit. 18, 7. वेष्टम् MBh. 3, 2868. शरण्य
N. 12, 28. R. 1, 9, 11. दाव MBh. 3, 2608. घृधन् ein weiter Weg, eine weite